

Список використаних джерел:

1. Бондаренко С.М. Рейтингове управління конкурентоспроможністю продукції промислових підприємств (на прикладі взуттєвого виробництва) : автореф. дис. на здоб. наук. ступ. к. е. н: 08.06.01 – економіка підприємства й організація виробництва. Київ : Національний університет харчових технологій, 2002. 20 с.
2. Teece, D. J. (2018). Dynamic Capabilities and Strategic Management: Organizing for Innovation and Growth
3. Kaplan, R. S., Norton, D. P. (1996). The Balanced Scorecard: Translating Strategy into Action
4. Prahalad, C. K., Ramaswamy, V. (2004). The Future of Competition: Co-Creating Unique Value with Customers
5. Seuring, S., Müller, M. (2008). From a Literature Review to a Conceptual Framework for Sustainable Supply Chain Management

УДК 338.45: 330.32

Шевченко Я.С., аспірант
ДННУ «Академія фінансового управління»

ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ РОЗВИТКУ АВІАЦІЙНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

В успішному повоєнному розвитку економіки України авіабудівна галузь повинна зайняти одне з провідних місць. Таке її положення обумовлене величезною територією країни, рівномірне засвоєння якої без авіації неможливе; наявністю основних сировинних складових виробничого процесу: алюмінієвих руд (бокситів), титанової губки, сталі; історичною конструкторською і виробничою базами всіх ключових агрегатів; системою підготовки кадрів та ін. З огляду на це державі потрібно створити відповідну інституційну систему для розвитку авіабудівної галузі на ринкових засадах конкурентності, рентабельності та інноваційності авіаційної промисловості України.

Ключову роль у формуванні інституційних засад та відбудові українського авіаційно-промислового комплексу відводиться державі. Доцільно розробити програму розвитку авіаційної промисловості, щоб одночасно здійснювати планування та просування цивільної авіаційної промисловості, військової авіаційної промисловості, індустрії авіаційних послуг та легкомоторної і безпілотної авіаційної промисловості. Реалізація такої програми сприятиме створенню прийняттого середовища, економічному масштабуванню, розширенню виробничих потужностей та створенню промисловості із високою доданою вартістю. Крім того, якщо з допомогою уряду Україні вдасться зайняти місце на Європейському ринку авіаційних перевезень, вона зможе стати ключовим логістичним центром для значної частини світової авіаційної індустрії.

Разом із тим, на прикладі західних країн виявлено, що хоча в регіоні може існувати розвинене мале та середнє виробництво, основним двигуном розвитку кластера на ранній стадії є координаційний механізм, який очолюють виробники, тобто провідна роль повинна належати саморегульним організаціям, що об'єднують інтереси переважної більшості виробників. Окремі виробники занадто малі, щоб досягти успіху в аерокосмічній галузі, а коли

вони співпрацюють, то формують «єдиний фронт» для клієнтів з інших регіонів. Після того, як клієнти розміщують замовлення, в рамках цього координаційного механізму робота розподіляється між різними виробниками [1].

Відповідно організаційну структуру інституційної системи відродження національної авіабудівної галузі повинен складати конгломерат саморегулювальних організацій, що представляють на ринку авіаційної техніки та інфраструктури її експлуатації інтереси ключових учасників у сферах конструювання, двигуно- та літакобудування, виробництва і ремонту приладів, споруд та спецтехніки, експлуатантів та забезпечувальних служб експлуатації авіаційної техніки.

Інституційна структура модернізації авіаційної промисловості України вимагає орієнтації не лише на традиційні сегменти – великих та середніх пасажирських і вантажних літаків. Сучасні реалії розвитку авіатранспорту змушують звертати більше уваги на простіші, але не менш затребувані сегменти малої авіації та великих дронів [2]. З погляду розвитку цього сегменту, існує безліч особливих конкурентних переваг малих літаків та дронів: невеликі розміри, низька витрата палива, відносно проста експлуатація та регулювання, економічно більш рентабельне обслуговування та ремонт.

Інноваційну складову розвитку авіабудівної галузі України з точки зору отримання нею конкурентних переваг має в першу чергу забезпечити підвищення льотно-технічних та експлуатаційних характеристик авіатехніки за рахунок використання проривних технологій у сфері перспективних матеріалів на основі порошкових сплавів [3], а також використання біопалива для відповідності правилам Європейського зеленого курсу.

Критичним елементом стійкого розвитку авіаційної промисловості в Україні є безперервне фінансування державних реформ і політики, перспективних проєктів та ініціатив у цій галузі. Фінансова роль банків в авіаційній галузі в основному зосереджена на фінансуванні будівництва або розширенні аеропортів та/або закупівлі нових літаків авіакомпаніями. Фінансування комерційними банками конструкторських та експериментальних робіт малоймовірне. Цю роль повинні на себе взяти державні банки та міжнародні інститути розвитку. У рамках діяльності цих установ також буде надаватись фінансування регіональним ініціативам.

Досвід розвитку авіації в країнах Африки показує, що багатосторонні банки розвитку, такі як Світовий банк та Європейський інвестиційний банк можуть бути дуже активними у наданні фінансової та технічної підтримки авіаційній галузі у своїх відповідних регіонах. Участь Світового банку в африканському авіаційному секторі позначилась через фінансування розвитку інфраструктури аеропорту, технічній допомозі, підтримці політики та інституційної бази для установ цивільної авіації. Тоді як інші фінансові інститути розвитку були активні в наданні фінансування приватному сектору. Фінансування IFC було зосереджено на розширенні та модернізації бюджетних авіакомпаній [4.]

Таким чином авіаційна промисловість є важливим елементом економічного розвитку країни. Вона потребує інституційної системи підтримки скоординованого розвитку, починаючи від нормативно-правових актів і розробки політики в секторі, впровадження нових технологій і фінансових механізмів і до вдосконалення інфраструктури. Держава має відігравати ключову роль у формуванні цих інституційних відносин.

Список використаних джерел:

1. Khorasani, M., Ghasemi, A., Rolfe, B., & Gibson, I. 2022. Additive manufacturing a powerful tool for the aerospace industry. *Rapid prototyping journal*, 28(1), 87-100.
2. Цимбалістова О. Розвиток ринку послуг безпілотних літальних апаратів як основний напрямок інноваційного прогресу сучасної авіації. *Економічний аналіз*. 2015. Вип. 19, № 1. С. 116-122.
3. Bychkov, A., & Nechyporenko, O. 2018. Composite metal-ceramic and metal-polymeric materials for friction assemblies of national civil aircrafts. *Aerospace Research in Bulgaria*, 30, 143-154.
4. Framework and Guidelines to Support the Aviation Sector. African development bank group. 2019. 56 p. URL: https://www.afdb.org/sites/default/files/2019/07/19/aviation_framework_and_guidelines-web.pdf

УДК 336.1

Шуман В. Ю., аспірант
ДННУ «Академія фінансового управління»

БЮДЖЕТНІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ НАУКИ В КООРДИНАТАХ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Наука є основою інноваційного розвитку будь-якої країни, а в умовах повоєнного відновлення вона відіграє вирішальну роль у забезпеченні сталого зростання економіки, підвищенні конкурентоспроможності та вирішенні нагальних соціальних і економічних проблем. [1] Україна, зіткнувшись із масштабними руйнуваннями внаслідок військових дій, потребує модернізації своїх підходів до фінансування науки, щоб забезпечити ефективне відновлення та інтеграцію в глобальний науковий простір. Бюджетні механізми повинні бути адаптовані для створення умов, які сприятимуть розвитку наукового потенціалу країни.

Відповідно до Бюджетної декларації на 2025–2027 роки [2], одним із ключових завдань є модернізація системи управління та фінансування науки. Це передбачає оновлення механізмів розподілу базового фінансування для наукових установ та закладів вищої освіти, щоб забезпечити ефективну підтримку їхньої діяльності. Системний підхід до фінансування має сприяти підвищенню продуктивності наукових досліджень та стимулювати інновації. [3]

Фінансові ресурси будуть спрямовані на проведення наукових досліджень та розробок, які є пріоритетними для держави. Зокрема, акцент робиться на науково-технічних експериментальних розробках, що безпосередньо впливають на технологічний розвиток України. Цей підхід дозволить підвищити ефективність використання бюджетних коштів і зосередити ресурси на тих напрямках, які забезпечать найбільший внесок у відновлення та модернізацію держави.

Важливим завданням є впровадження ефективного механізму формування державного замовлення на проведення найважливіших науково-технічних розробок. Цей механізм забезпечить більш точне визначення наукових пріоритетів та стимулюватиме реалізацію проектів, що мають стратегічне значення для держави.

Державна політика спрямована на підтримку наукових установ та закладів вищої освіти, які за результатами державної атестації демонструють високі показники ефективності.